

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20CoCsp/48/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8219202483
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8219202483.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobkyne: Q. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XX, XXX XX Z., právne zastúpenej advokátom: Mgr. Matúš Macko, so sídlom Karpatská 804/10, 089 01 Svidník, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o zdržaní sa použitia dohody o zrážkach zo mzdy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov sp.zn. 8Csp/134/2019-118 zo dňa 30.09.2021, takto

rozhodol:

- I. Potvrďuje sa rozsudok.
- II. Náhrada trov odvolacieho konania sa stranám sporu nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:
„I. Žalovaný je povinný zdržať sa použitia Dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov z 28.11.2013, uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným k Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX z 28.11.2013, na výkon zrážok zo mzdy žalobkyne.
II. Žalobkyni priznáva voči žalovanému 100% nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania.“

Svoje rozhodnutie okrem iného odôvodnil tým, že žalobou doručenou súdu dňa 04.12.2019 sa žalobkyňa domáhala vydania rozhodnutia o uložení povinnosti žalovanému zdržať sa použitia Dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov (ďalej len „dohoda o zrážkach zo mzdy“), uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným 28.11.2013 k Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX z 28.11.2013 (ďalej len „úverová zmluva“) a tiež sa domáhala vydania neodkladného opatrenia, ktorým by jednako žalovanému bola uložená identická (ako v rozsudku) povinnosť zdržať sa použitia tejto dohody o zrážkach zo mzdy a jednako, aby aj jej zamestnávateľovi (v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia bol označený ako žalovaný 2/) bola uložená povinnosť zdržať sa vykonávania zrážok zo mzdy žalobkyne na základe tejto dohody o zrážkach zo mzdy.

V danom prípade z predloženej dohody o zrážkach zo mzdy z 28.11.2013 vyplýva, že v podstate ani nemá charakter informovanej a vedomej dohody (zmluvy) oboch zmluvných strán s jej všetkými podstatnými zákonnými náležitosťami z ktorých by bolo jednoznačne zrejmé, za akých podmienok a kedy ju môže dodávateľ (veriteľ) aktivovať (t.j. napr. či tak môže veriteľ urobiť už pri prvom alebo ktorom a akom dlhom omeškaní dlžníka a pod.); čo je jej podstatou a dôsledkom (t.j. že veriteľ ju môže aplikovať bez toho, aby sa ohľadom výšky dlžnej sumy uskutočnil súdny prieskum a pod.), t.j. v podstate z nej nevyplývajú žiadne podstatné informácie o dôvodoch vzniku, o aplikácii a dôsledkoch tohto inštitútu dohody o zrážkach zo mzdy. V danom prípade sa jedná skôr iba o akési formulárové prehlásenie zmluvných strán, že uzatvárajú túto dohodu o zrážkach zo mzdy, ktorej znenie bolo veriteľom vopred predpripravené a ktoré bolo žalobkyni predložené k podpisu, ktorá toto podpísala

bez akéhokoľvek poučenia. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, žeby žalobkyni boli pred jej podpisom poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená uzatvorenie dohody o zrážkach zo mzdy; taktiež ani v samotnej dohode o zrážkach zo mzdy sa žiadne poučenie žalobkyne (spotrebiteľa) o dôsledkoch uzatvorenia tejto dohody nenachádza. Žalobkyňa teda nemala k dispozícii jasné a zrozumiteľné informácie umožňujúce jej si vôbec uvedomiť a ani pochopiť podstatu inštitútu dohody o zrážkach zo mzdy a tobôž s ňou vyjadriť slobodný a vážny súhlas, preto okresný súd má za to, že táto dohoda, po jej predbežnom posúdení, je neplatným zmluvným dojednaním.

Za danej situácie, kedy žalovaný, aj napriek uvedeným okolnostiam uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy, už túto dohodu aktivoval a požiadal zamestnávateľa žalobkyne o vykonávanie zrážok z jej mzdy, a to na základe takejto neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy, t.j. za situácie kedy žalovaný už podnikol kroky smerujúce k vymoženiu jeho pohľadávky zabezpečenej neplatnou dohodou o zrážkach zo mzdy, je podľa okresného súdu namieste tomuto účastníkovi uložiť povinnosť vo forme zdržania sa použitia takejto dohody, pretože neplatná dohoda o zrážkach zo mzdy nemôže pre žalovaného zakladať žiadne práva, a preto sa žalobkyňa podľa okresného súdu podanou žalobou správne domáhala v zmysle cit. § 137 písm. a) CSP splnenia povinnosti žalovaným vo forme povinnosti zdržať sa použitia dohody o zrážkach zo mzdy.

Je potrebné si uvedomiť, že dlžník sa pri realizácii neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy dostáva do pozície subjektu strácajúceho právo disponovať so svojim vlastným majetkom reprezentovaným príjmom dosahovaným za výkon svojej pracovnej činnosti. Navyše, pri zrážkach zo mzdy nie je možné preveriť, či sú zo mzdy zrážané len tie finančné nároky, ktoré dodávateľovi aj prináležia a nie aj tie, na ktoré nemá právny nárok, a to s poukazom na potrebu riadneho vyhodnotenia spotrebiteľskej zmluvy. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok dlžníka bez predchádzajúceho odobrenia súdom či iným nezávislým tribunálom. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd ale spravidla podnikatelia. Pritom ide okrem iného aj o otázku, či dlh existuje a v akej výške. Výšku dlhu si veriteľ sám diktuje, vykonávajú sa zrážky zo mzdy dlžníka a dlžník nemá možnosť ich priamo zastaviť. Dlžník je tak vystavený jedine konaniu a rozhodovaniu veriteľa. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť dôležitý prvok újného práva, a to súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o zrážkach zo mzdy, zabezpečuje a umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí brať súd ohľad (porov. rozsudok C-106/77 Simmenthal).

Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že žalovaný nepreukázal splnenie podmienok prípustnosti dohody o zrážkach zo mzdy ako zabezpečovacieho prostriedku, a to pokiaľ ide o riadne poučenie žalobkyne o následkoch uzavretia takejto dohody o zrážkach zo mzdy a vytvorenie podmienok pre žalobkyňu ako spotrebiteľku, aby mala možnosť túto dohodu odmietnuť. Ako uviedla žalobkyňa v podanej žalobe, žalovaným jej boli predložené listiny na podpis s tým, že ich musela podpísať ak chcela, aby jej bol poskytnutý úver. So zreteľom na všetky uvedené okolnosti a náležité vysvetlenie, ktoré žalobkyňa poskytla, prešlo dôkazné bremeno na vyvrátenie týchto skutočností na žalovaného, ktorý však okolnosti a vysvetlenia uvádzané žalobkyňou nevyvrátil. Z uvedeného plynie záver, že žalobkyňa nebola zo strany žalovaného riadne poučená o podstate a následkoch uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy, ktorý záver bez ďalšieho skúmania postačoval na to, aby okresný súd žalobe žalobkyne v celom rozsahu vyhovel.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, dôvodiac, že dohoda o zrážkach zo mzdy bola individuálne dojednaná a spĺňa základné náležitosti. Sám zákonodarca pripúšťa zabezpečenie pohľadávky dohodou o zrážkach zo mzdy. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň si uplatnil náhradu trov celého konania.

3. Žalobkyňa sa k odvolaniu nevyjadrila.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 379 až § 381 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

5. Odvolací súd považuje za dôležité uviesť, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy je legitímnym zabezpečovacím prostriedkom, a ak neexistuje hoci len potencionálne riziko vymoženía nezákonného či inak nečestného plnenia, je tento inštitút prípustným prostriedkom, ktorý umožňuje s obídéním súdneho procesu siahnuť na majetok dlžníka. Ak však existuje čo i len hrozba vymoženía nečestného plnenia, je dôvod chrániť spotrebiteľa pred hroziacim rizikom. Hrozba vzniku ujmy postačuje z toho dôvodu, že o tom, či pohľadávka existuje a v akej výške nerozhoduje nestranná inštitúcia, ale spravidla podnikateľ a je značne problematické až nezistiteľné, kedy tento inštitút obchodník aktivuje.

6. Postup žalovaného pri uzatváraní dohôd o zrážkach zo mzdy pri poskytovaní spotrebiteľských úverov je odvolaciemu súdu známy z jeho rozhodovacej praxe, z ktorej vyplýva, že tieto dohody sú spotrebiteľmi podpisované bez akéhokoľvek poučenia a bez možnosti ovplyvniť alebo odmietnuť túto dohodu podpísať. Evidentne sa jedná o formulár zmluvy.

Ak by mala byť dohoda o zrážkach zo mzdy právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musela by byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. januára 2013, sp. zn. 6MCdo 9/2012). Žalovaný si v tomto smere dôkazné bremeno nespínil.

7. Je potrebné si uvedomiť, že dlžník sa pri realizácii neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy dostáva do pozície subjektu strácajúceho právo disponovať so svojim vlastným majetkom reprezentovaným príjmom dosahovaným za výkon svojej pracovnej činnosti. Navyše, pri zrážkach zo mzdy nie je možné preveriť, či sú zo mzdy zrážané len tie finančné nároky, ktoré dodávateľovi aj prináležia a nie aj tie, na ktoré nemá právny nárok, a to s poukazom na potrebu riadneho vyhodnotenia spotrebiteľskej zmluvy. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok dlžníka bez predchádzajúceho odobrenia súdom či iným nezávislým tribunálom. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd ale spravidla podnikatelia. Prítom ide okrem iného aj o otázku, či dlh existuje a v akej výške. Výšku dlhu si veriteľ sám diktuje, vykonávajú sa zrážky zo mzdy dlžníka a dlžník nemá možnosť ich priamo zastaviť. Dlžník je tak vystavený jedine konaniu a rozhodovaniu veriteľa.

8. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť dôležitý prvok úijného práva, a to ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o zrážkach zo mzdy, zabezpečuje a umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí brať súd ohľad (porov. rozsudok C-106/77 Simmenthal).

9. Zmluvná podmienka môže byť posúdená ako neprijateľná v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka aj vtedy, ak vychádza z dispozitívnej normy a odkláňa sa v neprospech spotrebiteľa, keď umožňuje vymôcť plnenia, na ktoré veriteľ nemá nárok, ako je tomu aj v predmetnom prípade (V tejto súvislosti treba uviesť, že na účely určenia, či je zmluvná podmienka vylúčená z pôsobnosti smernice 93/13, je úlohou vnútroštátneho súdu, aby overil, či táto podmienka odráža ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré platia medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu alebo ustanovenia, ktoré sa uplatnia automaticky, to znamená v prípade, ak neexistujú odlišné ustanovenia, ktoré si zmluvné strany v tomto ohľade dohodli (pozri v tomto zmysle rozsudok RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, bod 26). So zreteľom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka obsiahnutá v zmluve, ktorú uzavrel predajca alebo dodávateľ so spotrebiteľom, je vylúčená z pôsobnosti tejto smernice len vtedy, ak uvedená zmluvná podmienka odráža obsah záväzného zákonného alebo regulačného ustanovenia, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu; bod 79., 80. rozsudku SD C-34/13 Monika Kušionová proti SMART Capital a.s.).

10. Z obsahu dohody o zrážkach zo mzdy nevyplýva konkrétna výška pohľadávky, i napriek tomu, že z obsahu dohody vyplýva, že žalobkyňa jej podpisom dala súhlas s vykonávaním zrážok zo mzdy a iných príjmov zamestnávateľom v prospech žalovaného.

Predmetom dohody je aj nekonkretizované príslušenstvo pohľadávky a dokonca aj pohľadávky na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo pohľadávky vzniknuté v súvislosti s odstúpením či vypovedaním zmluvy. Takto vymedzený predmet dohody o zrážkach zo mzdy rozhodne

nenaplnia atribút určítosti a preto aj z toho dôvodu spôsobuje neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy. Nie je možné platne uzavrieť Dohodu o zrážkach zo mzdy na fiktívny resp. ešte neexistujúci prípadný dlh. Takéto dojednanie nemožno považovať za určité, jasné a zrozumiteľné, spĺňajúce požiadavku náležitosti dohody o zrážkach zo mzdy, ktorou má byť pohľadávka zabezpečená.

11. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04).

Odvolačný súd so zreteľom na vyššie uvedené má za to, že rozsudok súdu prvej inštancie zodpovedá kritériám daných v ustanovení § 220 ods. 2 CSP.

Z rovnakých dôvodov nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami žalovaného, ktoré nemohli spôsobiť iné objasnenie veci.

12. Majúc na zreteli uvedené, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie s osvojením si jeho dôvodov ako správny potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 CSP.

13. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd na základe § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa bola v odvolacom konaní úspešná, avšak vzhľadom na pasivitu jej žiadne trovy nevznikli a tomu zodpovedá aj výrok o ich náhrade.

14. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).